

MAGASIN TIL VEJLEDERE

VEJLEDEREN

1 MARTS-APRIL 2021

Snørklede veje til et godt liv

Unge har brug for
at spejle sig i andre,
der har haft en
bumlet vej til
uddannelse og
arbejde.

TEKST //

KARINA MEINECKE

FORMAND FOR DANMARKS VEJLEDERFORENING

Styrket og bedre vejledning

Bør alle elever i grundskolen have ret til vejledning af den lokale vejleder, de kender fra den kollektive vejledning? Det synes vi i Danmarks Vejlederforening.

Siden den 29. januar har vi i DVF arbejdet med at gøre opmærksom på, hvad vi tænker om den nye aftale om styrket information og vejledning til forældre og unge forud for valg af ungdomsuddannelse. Aftalen er gældende i disse måneder, set i lyset af, at eleverne i 9. og 10. klasse har haft et år med en del fjernundervisning og manglende muligheder for fysisk at komme ud og besøge uddannelsesinstitutionerne. Der er flere gode initiativer i aftalen, der bl.a. består af mere information og flere webinarer til forældre og øget åbningstid hos eVejledning.

Derudover opfordres kommunerne bl.a. til at understøtte elevernes uddannelsesvalg ved, at lærere i 9. og 10. klasse tager en individuel samtale med hver elev og eventuelt forældre om uddannelsesvalget. Vi er

glade for, at det anerkendes, at elever der er vurderet uddannelsesparate også har behov for individuel vejledning af en kendt voksen. Vi mener dog, at denne vejledning bør foretages af professionelle KUI-vejledere fremfor lærere. Det vil sikre en viden om vejledningsproces, ansøgningsprocedure mm. Vi savner derfor, at der i en plan for styrket vejledning, afsættes midler til, at den lokale vejledningsindsats kan udvides til også at inkludere uddannelsesparate elever.

For det var et behov der også var for Covid-19 ændrede vores hverdag, og det vil nok også være der, når tingene er normaliseret igen.

Vi håber derfor i DVF, at man vil se på, hvordan man kan styrke og give plads til en bedre vejledning, ved bl.a. at give alle elever i udskoling ret til individuelle samtaler

med den lokale KUI-vejleder og sikre en styrkelse af den kollektive vejledning.

Vi er nemlig enige i, at der skal ske en styrkelse af området.

>> Vi er glade for, at det anerkendes, at elever der er vurderet uddannelsesparate også har behov for individuel vejledning. Det bør dog foretages af professionelle KUI-vejledere.

Deltag i debatten på Facebook // Danmarks Vejlederforening

VEJLEDEREN #4

Marts-april 2021

UDGIVER

 Danmarks Vejlederforening
www.vejlederen.org

FORMAND

 Karina Meinecke
formand@danmarksvejlederforening.dk
 Tlf. 29250472

REDAKTION

 Torben Elsig-Pedersen (ansv.)
 Magasinhuset. www.magasinhuset.dk
redaktionen@magasinhuset.dk
 Tlf. 40945740

BLADUDVALG

 Helene Valgreen (formand)
 Christina Rath
 Karina Meinecke
 Charlotte Knagh Trojahn
 Inger-Lise Petersen

SKRIBENTER

 Sofie Haagen Schmith
 Svend Broholm
 Rie Thomsen
 Randi Skovhus
 Rita Buhl
 Inger-Lise Lund Petersen
 Karina Meinecke
 Torben Elsig-Pedersen

ABONNEMENT

 Marie Nordskov Nielsen
marie.nordskov.nielsen@sol.dk
 Tlf. 22834072

ANNONCER

 AC Annoncer,
 Allan Christensen
 Tlf. 21725939
ac@ac-annoncer.dk

LAYOUT

Kim Jønsson, Magasinhuset

WEB

 Stine Valgreen
stine@danmarksvejlederforening.dk

UDGIVELSER

 #1: 3. marts 2021
 #2: 19. maj 2021
 #3: 28. september 2021
 #4: 13. december 2021

Deadline ca. tre uger før udgivelse.

TRYK

 Specialtrykkeriet Arco
 ISSN-nr.: 1604-584X

FORSIDEILLUSTRATION:

Sidse Elsig

04

SIDEN SIDST //

Nyt om uddannelse, job og vejledning

08

UNGEVEJLEDNING //

Styrket indsats for alle unge

14

TRIVSELSVEJLEDNING //

Emsomhed og angst fylder hos vejlederne

18

FGU DIGITAL //

Når fremmøde er svært

22

KLUMMEN //

Markedskræfter virker ikke i uddannelse

22

VOKSEVEJLEDNING //

Karriereskift kræver vejledning

24

SNØRKLEDE STIER //

Ok at være i tvivl, men fortvivl ikke

28

3XR //

Er der liv, er der håb

30

EFTERTANKEN //

Vejledning i at være pensionist

>> DER SKAL VÆRE GOD OG PROFESSIONEL VEJLEDNING TIL ALLE UNGE, OG IKKE KUN TIL DE FÅ. VEJLEDERNE SKAL HVERKEN NU ELLER I FREMTIDEN AGERE DØRVAGTER – MEN VEJVISERE. DERES OPGAVE ER IKKE AT PRESSE DE UNGE DERHEN, HVOR POLITIKERNE GERNE VIL HAVE DET, MEN AT RÅDGIVE DEM BEDST MULIGT MED UD GANGSPUNKT I DEN UNGE SELV.

JACOB MARK,
GRUPPEFORMAND FOR SF

4

Én ud af ti med en erhvervsuddannelse er enten leder eller selvstændig med eget firma 20 år efter, de færdiggjorde deres uddannelse.

18

Ved studiestart får eleven udleveret en computer samt en praksispakke, der indeholder materialer til brug for opgaveløsningen i de obligatoriske fag.

24

En bog med det formål at vise, at valg af uddannelse langt fra er så afgørende for det arbejdsliv, man får adgang til efterfølgende, som mange måske tror.

maritim student

FREDERIKSHAVN GYMNASIUM & MARTEC

HF & STX

En **afvekslende, AKTIV**
og **anderledes** UDDANNELSE
med **SKUMSPRØJT**,
oplevelser og **sammenhold**

Maritim Student er en gymnasial uddannelse, der veksler mellem undervisning på Frederikshavn Gymnasium og MARTEC, hvor vi kombinerer en HF- eller STX-eksamen med den praktisk orienterede maritime grunduddannelse til skibsassistent. Allerede efter den afsluttende eksamen er man kvalificeret til at tage arbejde til søs i handelsflåden.

Sport, studiejob og oplevelser for livet

To gange om ugen, mellem 8.00-10.00, kan man vælge om man vil dyrke sport eller arbejde i en af byens maritime virksomheder. Med i uddannelsen er også et spændende togt med Skoleskibet DANMARK.

Læs mere på maritimstudent.dk og martec.dk eller kontakt Jan Bjeldbak, uddannelsesleder på Frederikshavn Gymnasium, på telefon 98 42 44 33 eller mail jb@frhavn-gym.dk for at høre om uddannelsen.

Hvorfor vælge Maritim Student?

- ✓ Fuld HF- eller STX-eksamen
- ✓ Anderledes, aktiv og afvekslende uddannelse
- ✓ Togt med Skoleskibet Danmark
- ✓ Studiejob og sport i skoletiden
- ✓ Trygt studiemiljø og hyggeligt skolehjem
- ✓ Kvalifikationsbevis som skibsassistent
- ✓ Merit til de videregående maritime uddannelser
- ✓ Adgangsgivende til de videregående uddannelser på erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller universitetsniveau

Foto: Colourbox.

Mange faglærte får lederjobs

Én ud af ti med en erhvervsuddannelse er enten leder eller selvstændig med eget firma 20 år efter de færdiggjorde deres uddannelse. I ny analyse har Arbejderbevægelsens Erhvervsråd fulgt de faglærte, der blev færdiguddannede i 1998. I 2018 var seks procent selvstændig med eget firma, og fire procent var i et lederjob.

»Der er rigtig mange fordele ved en erhvervsuddannelse. Først og fremmest er der høj jobsikkerhed for unge, der vælger at tage en erhvervsuddannelse, fordi der er mangel på faglærte. Men vi kan altså også se, at der er mange gode muligheder for at gøre karriere som faglært,« siger chefanalytiker Mie Dalskov Pihl fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Samarbejde mellem lærere og vejledere styrker elevernes læring

I Danmark har vi chancelighed for uddannelse, men vi har ikke læringslighed, og som skolesystemet er bygget op, kan det være svært at hægte sig på og følge med, hvis man ikke er fagligt stærk eller har et stærkt bagland, som kan løfte én. De seneste 25 år har der generelt været 20% elever per årsgang, som ikke får en ungdomsuddannelse. Data viser, at den sociale arv følger med i fuld udstrækning, og det opleves særligt hos elever med anden etnisk baggrund og særligt drengene. På Langmarksskolen i Horsens ser kurven ud til at være knækket takket være en målrettet indsats.

Projektet "Alle i Uddannelse" favner alle elever uanset baggrund og forudsætninger.

Formålet med Alle i Uddannelse er gennem et systematisk kompetenceløft af vejlederne:

- at styrke elevernes læringsprogression i alle fag på mellemtrinnet og i udskolingen
- at løfte de tosprogede elevers resultater
- at bidrage til et mere motiveret valg af ungdomsuddannelse
- at styrke elevernes uddannelsesparathed
- at alle elever oplever at være aktivt medskabende af læringsfællesskabet
- at styrke samarbejdskapaciteten til systematisk styrkelse af den sprogbaserede og faglige undervisning
- at udvikle fagmetoder og fagdidaktikker på mellemtrinnet og i udskolingen gennem professionelle læringsfællesskaber i alle fag

I projektets første del blev hele Langmarksskolens personalegruppe uddannet i metoder inden for den sprogbaserede undervisning. I anden del i samarbejdet mellem Horsens Byskole og Langmarksskolen er fokus på uddannelse af vejlederne, som hele tiden bærer ny viden ind i de forskellige lærerteams.

Efter de første tre år med projektet, taler resultaterne af Langmarksskolens elevers afgangsprøver da også deres klare sprog, og de rå data viser, at elevernes resultater er steget ret markant over årene.

Holbæk belønnes for at hjælpe sårbare unge

Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse forstærker indsats, der har haft succes med at gøre sårbare unge i Holbæk Kommune klar til uddannelse. Målet er at sende yderligere 48 unge i retning af en ungdomsuddannelse i løbet af to år.

I 2018 fik kommunen knap 8 mio. kr. i støtte fra EU's Socialfond, og siden er det gået så godt, at bestyrelsen nu sender en ekstrabevilling på 6 mio. kr. til indsatsen.

Projektet hjælper unge, der typisk kæmper med angst eller lider af depression, skizofreni, autisme eller ADHD,

i gang med eller tættere på en ungdomsuddannelse. Projektet omfatter aktuelt 96 unge, og de ekstra midler åbner mulighed for at udvide med yderligere 48 unge, som på grund af deres personlige udfordringer skal have hjælp til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

I projektet "Mod til uddannelse" får de unge et individuelt tilrettelagt forløb, der inkluderer en mentor, træning af sociale færdigheder, udvikling af faglige kompetencer og test i forskellige uddannelser og jobs.

Kan du være bekymret for de **unges** fremtid?

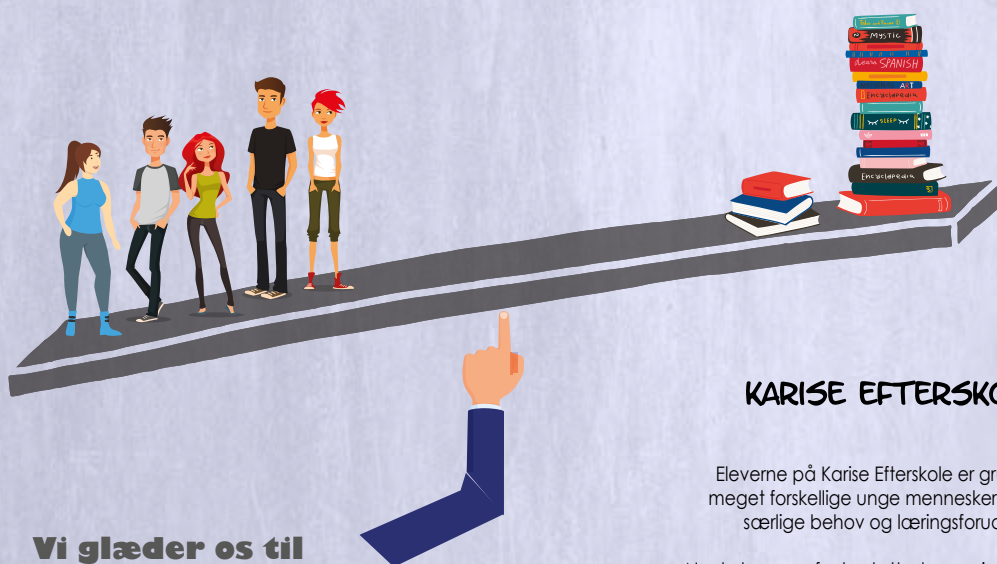
TÆNKER du at uddannelse er vigtig?

Mener du at tryk og struktur er vigtig for læring?

TROR DU PÅ AT ALLE HAR RET TIL ET

LIGEVERDIGT **ungdomsliv?**
VIL du gerne hjælpe de unge
 til at opdage og udnytte deres potentiale?

VED DU AT **KARISE EFTERSKOLE** HAR SPECIALISERET
 sig i at arbejde med **Unge med særlige behov?**

**Vi glæder os til
 at høre fra dig....**

☎ 56 76 74 00

✉ kontor@kaef.dk

🏠 Rønne Alle 7 • 4653 Karise

KARISE EFTERSKOLE

Eleverne på Karise Efterskole er grundlæggende meget forskellige unge mennesker med forskellige særlige behov og læringsforudsætninger.

Nogle kommer fra beskyttede specialskolemiljøer, mens andre har fungeret i den almindelige folkeskole.

Fælles for dem alle er, at de har mod på at blive mere selvstændige, få nye venner og blive en del af

et unikt fællesskab.

Læs mere om efterskolen på vores hjemmeside

www.kariseefterskole.dk

Fald i antal unge udfordrer Sønderjylland

Det fald i antallet af unge, som flere sønderjyske kommuner har oplevet de sidste ti år, vil efter alt at dømme fortsætte frem til 2031. Men allerede nu oplever flere uddannelsesinstitutioner så lave ansøgstal, at visse uddannelser ikke kan oprettes. Det gælder bl.a. inden for fødevarer, jordbrug og oplevelser hos EUC Syd i Haderslev, Sønderborg og Tønder og inden for omsorg, pleje og pædagogik hos SOSU Syd i Tønder. Samtidig er færre unge sønderjyder i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter endt 9. klasse end i resten af både Region Syddanmark og landet.

I Tønder Kommune, der er hårdest ramt af de faldende ungdomsårgange, er antallet af 15-19-årige allerede faldet med ca. 25 pct. siden 2010. Nedgangen i ungeantallet rejser et behov for at tænke nyt.

Kommunen peger på et behov for, at Christiansborg ændrer på lovgivningen, så det bliver nemmere for uddannelsesinstitutionerne at samarbejde om bygningsfællesskaber, lærerudlån, lokaleudlån og samlæsning af mindre fag til egentlige fusioner. Lige nu er erhvervsuddannelser og erhvervsgymnasiale uddannelser reguleret af én institutionslovgivning, mens de almengymnasiale uddannelser er reguleret af en anden institutionslovgivning. Det kan give nogle problemer i forhold til eksempelvis det pædagogiske samarbejde på tværs af uddannelser med ophav i de to lovgivninger. Derudover varierer elevtaksterne og grundtilskudstaksterne meget på tværs af de to lovgivninger, og institutionerne kan miste flere millioner om året i grundtilskud ved at fusionere.

Unge skal få flere til at vælge en erhvervsuddannelse

headspace og Industriens Fond vil sammen skabe et nyt digitalt uddannelsesunivers, som skal vende den traditionelle uddannelsesvejledning på hovedet. Det nye univers vil med udgangspunkt i den enkelte unges kompetencer og egen motivation guide frem til indsigt i flere end 100 fagretninger på erhvervsskolerne.

Målet er, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse og fuldfører.

Det nye uddannelsesunivers, som også støttes af en række af Danmarks største fagforbund, skal hjælpe de unge og deres forældre til at få øjnene op for hvor stort et potentiale og mange muligheder, der er i erhvervsuddannelserne.

»Det er et svigt, at vi ikke har formået at fortælle de unge om job- og karrieremuligheder som faglært. De mangler klare billeder af virkeligheden som faglært, og de mangler en bedre individuel vejledning, når de træffer valg af uddannelse og job. Det skal vi nu rette op på,« siger Trine Hammershøj, der er direktør for headspace og udvikler konceptet sammen med virksomheden Protekta.

>> Vi er halvgamle. Det er de unge, som er eksperter i eget liv, og ved, hvad de tiltrækkes af. Derfor inviterer vi dem helt ind i hjertet af projektet.

TRINE LINDAHL, DIREKTØR I PROTEKTA, SOM HAR UDVIKLET IDÉEN TIL UDDANNELSESUNIVERSET, DER BLIVER 'UNG TIL UNG' – FOR UNGE OG MED UNGE, SOM SELV ER I JOB OG UDDANNELSE.

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Bedre vejledning til unge er på tide

Der skulle en coronakrise og lang hjemsendelse af de ældste elever til før politikerne fik øjnene op for behovet for bedre og mere individuel vejledning af eleverne i folkeskolens ældres klasser. Danmarks Vejlederforening håber, at politikerne også på sigt vil styrke vejledningen

En ny politisk aftale indgået 29. januar skal styrke vejledningen frem mod de ældste folkeskoleelevers valg af ungdomsuddannelse i marts. Det betyder, at skoler og eVejledning i princippet fik februar måned, hvor der også lå en uges vinterferie, til at give vejledningen et ekstra boost.

Den politiske aftale indeholder blandt andet ekstra information til de 100.000 unge og deres forældre om uddannelsesvalg og de mange forskellige ungdomsuddannelser, der findes. Der gives ekstra penge til at udvide åbningstiderne og antallet af medarbejdere i eVejledning, ung-til-ung vejledning og lettilgængeligt materiale til lærere og vejledere. Som et helt særligt element opfordrer partierne bag aftalen kommunerne til at understøtte elevernes uddannelsesvalg ved, at lærere i 9. og 10. klasse tager en individuel samtale med hver elev og eventuelt forældre om uddannelsesvalget.

Aftalen er delvist i tråd med det ønske, Danmarks Vejlederforening har om at styrke vejledningen. Derfor håber foreningens formand Karina Meinecke også, at intentionerne ikke blot bliver en særlig coronainsats, men at partierne vil følge op med mere permanente initiativer. Især glæder det foreningen, at der nu ikke kun tilbydes individuel vejledning til de unge, som er erklæret ikke-uddannelsesparate. Aftalen rummer individuel vejledning til alle i 9. og 10. klasse.

Individuel vejledning til alle

»I Danmarks Vejlederforening er vi store fortalere for bedre vejledning om valg af ungdomsuddannelse til alle. I en tid, hvor utryghed og uforudsigelighed er et vilkår, der træder endnu tydeligere frem end ellers, er der brug for vejledning. Vi synes derfor også, at det er godt at der gives flere midler til eVejledning,« siger Karina Meinecke.

Hun glæder sig særligt over, at det anerkendes, at elever der er vurderet uddannelsesparate også har behov for individuel vejledning af en kendt voksen. Aftalen lægger op til at denne vejledning kan varetages af lærerne. Men her hører rosen til aftalen også op!

»Vi har tidligere gjort ministeren opmærksom på dette behov for vejledning. Vi mener dog, at denne vejledning bør foretages af professionelle KUI-vejledere, fremfor lærere. Det

vil sikre en viden om vejledningsproces, uddannelsessystemet, ansøgningsproceduren og de sidste mange ændringer i krav og optagelse. Vi savner derfor, at der i en plan for bedre vejledning, afsættes midler til, at den lokale vejledningsindsats kan udvides til også at inkludere uddannelsesparate elever,« siger formanden for Danmarks Vejlederforening.

Det ønske er SF villig til at sætte på dagsordenen ved en kommende forhandling.

»For mig er der ingen tvivl om, at vi skal have den individuelle vejledning tilbage som en rettighed til unge. De unge skal kunne dele deres personlige overvejelser og blive udfordret. Ikke fordi politikerne siger, at flere af dem skal vælge en erhvervsuddannelse, men fordi vejledningen skal tage udgangspunkt i, hvad der for den enkelte unge vil være et godt valg. Jeg tror på, at det vil tage noget af presset af deres skuldre, fordi det vil føles som et mere oplyst valg, hvor de også er blevet betrygget i, at dørene på ingen måde lukker,« siger SF's gruppeformand Jacob Mark, der også er ordfører for børn og uddannelse.

Vejledning kræver professionalitet

Danmarks Vejlederforening ser gerne en mere permanent styrket vejledning og ikke kun den sidste måned op til ansøgningsfrist under covid-19.

»Vi har længe givet udtryk for, at alle elever bør have ret til individuel vejledning af den KUI-vejleder, de kender fra den kollektive vejledning. Vi mener, der er behov for denne vejledning. Vi oplever, at flere unge føler et pres i forbindelse med uddannelsesvalget. Ved at sikre mulighed for vejledning af alle elever, vil der være mulighed for at støtte de unge i processen,« siger Karina Meinecke.

Lige nu er det kun ikke-uddannelsesparate elever der kan modtage individuel vejledning af en KUI-vejleder. De ud-

Mange har mistet overblik og retningsans under coronakrisen. Nu har Folketinget vedtaget en særlig vejledningsindsats for de unge.

dannelsesparate elever skal kontakte eVejledning.

»For nogle er det fint, men vi oplever en del unge der er vurderet uddannelsesparate, der kommer til den vejleder de kender, bl.a. fordi de føler sig usikre og derfor gerne vil tale med en kendt voksen.

Uddannelsessystemet og de muligheder der er, er efterhånden meget komplekst. Der er mange veje, der kan føre til det samme mål.

Som professionelle vejledere har vi en indsigt i dette system og dets muligheder, vi har metoderne til at skabe refleksion og kan sammen med den unge udforske forskellige veje. Det er netop noget af det, der efterlyses, når der er politisk og samfundsmæssigt ønske om, at unge fordeler sig mere bredt på ungdomsuddannelserne.

I den henseende vil vejledning være givende, også for de uddannelsesparate elever,« siger Karina Meinecke og peger på, at lærerne har andre opgaver de skal varetage på skolerne. Vejlederne særlige kompetencer til at stå for vejledningsindsatsen.

SF ønsker vejledningsreform

Magasinet Vejlederen har henvendt sig til flere af de uddannelsesordførere, som står bag den politiske aftale, men kun SF er vendt tilbage på henvendelsen. Partiet mener, der er behov for en vejledningsreform.

»Jeg mener, at vi er nødt til at ændre den vejledningsindsats, vi har i dag. Når vi ved, at mange unge oplever et pres, når de skal vælge uddannelse, og at de meget gerne vil tale med en vejleder om deres personlige overvejelser, så skal vi lytte til dem. Står det til SF skal de unge fremover have ret til individuel vejledning. Det håber jeg, vi kan få igennem i en kommende forhandling,« siger Jacob Mark.

Samtidig er han helt på linje med Danmarks Vejlederforening i ønsket om, at lærerne fremadrettet ikke skal varetage vejledningsopgaven.

»Det er vigtigt, at de unge bliver vejledt af fagpersoner, som har kendskab til de mange forskellige uddannelsesmuligheder. Jeg tror på, at lærerne spiller en vigtig rolle i hverdagen, fordi de kender eleverne så godt. Men det bør være professionelle vejledere, som har det primære ansvar for at vejlede de unge. Her mener jeg også, at vi har en diskussion til gode om vejlederuddannelsen, som skal styrkes og opdateres.« <

>> Vi savner, at der afsættes midler til, at den lokale vejledningsindsats kan udvides, så den kan inkludere uddannelsesparate elever.

KARINA MEINECKE,

FORMAND FOR DANMARKS VEJLEDERFORENING

MUNKEGÅRDEN
VI STØTTER VED HVERT TRIN OP AD STIGEN

Uddannelses-, beskæftigelses- og botilbud til unge med særlige behov

Munkegården er en helhedsorienteret socialpædagogisk institution placeret midt i Danmark. **Linjeværksteder: Træ; Køkken; Orangeri med heste; Landbrug; og Motor- & Metal.**

- STU (Lov 564)
- Særligt tilrettelagte beskæftigelsestilbud (LAB §32)
- Bo-del med botræning (SEL §107)
- Kollegieboliger til unge, der kan klare sig i egen bolig
- Beskyttet beskæftigelse (SEL §103)
- Aktivitets- og samværstilbud (SEL §104)
- Socialpædagogisk Støtte (SEL §85)
- Ressourceforløb

Scan koden og se film om vores linjeværksteder
www.munkegaarden.dk

kontor@munkegaarden.dk | tlf. 6444 1383

Vi sender undervisningen på Værksted

Sport
Ridning
Landbrug
Musik
Kunst/Håndværk
Film/Teater
IT/Medie
Køkken/Kantine
Bygge/Anlæg
Motor/Metal
Natur

Efterskole for Unge med særlige behov

www.tolneefterskole.dk

med mulighed for at få et fagligt løft i dansk og matematik

“Centralt beliggende med tog lige til døren”

Tlf. 9893 0511
Dvergetvedvej 95 Tolne

Botræning

TOLNE
EFTERSKOLE

Helle for fællesskab og udvikling
Efterskoleophold for sent udviklede unge

Kom og vær en del af vores fællesskab og mød nye venner.

Du møder en prøvfri skole med praktiske og kreative værksteder og hvor vi sammen har fokus på din personlige udvikling og livsglæde.

Læs meget mere om vores tilbud på:
www.efterskolenhelle.dk

Efterskolen helle
for at komme videre

En ny chance – en unik mulighed

HjælpeGuide

Nyt STU-tilbud på Efterskolen Helle

HjælpeGuide er et flerårigt forløb for unge med interesse for turisme og service. Der er bopligt, og gennem undervisning, bo- og jobtræning samt individuel vejledning hjælpes den unge på rette vej – mod en meningsfuld tilværelse.

HjælpeGuide optager fire unge årligt, og der er optagelse året rundt.

Yderligere information, tlf. 8638 4466

HjælpeGuide

Efterskolen Helle, Dyrehavevej 28, 8500 Grenaa.
www.efterskolenhelle.dk

STU-Ildrætsmedhjælper på Ulbølle
- en uddannelse for livet
- basis for et værdigt voksenliv

UNGDOMSUDDANNELSE FOR UNGE MED SÆRLIGE BEHOV

DRÆTSEFTERSKOLEN ULBØLLE

WWW.IEU.DK • TLF. 62 20 30 77

Plads til alle

-og et fantastisk sammenhold

Dybbøl Efterskole henvender sig til specialundervisningselever, der er bogligt interesserede.

Vi har dansk, engelsk og matematik med afgangsprøve. Masse af kreative fag, friluftsliv, rollespil, musik & samspil, glas & brugskunst, sport, samt 7 spændende liniefag.

For mere information
-Ring eller tjek vores hjemmeside.

Ragebølskovvej 3 · 6400 Sønderborg
Tlf:: 74 48 70 80 · www.dybboelefterskole.dk

EGÅ UNGDOMS- HØJSKOLE GØR UNGE UDDANNELSESPARATE

ET BREAK FRA DEN NORMALE SKOLEGANG UDEN EKSAMINER OG KARAKTERER GIVER SELVTILLID OG MOD TIL AT KOMME VIDERE I LIVET OG I UDDANNELSE

ALTERNATIV TIL FGU ELLER EN DEL AF EGU

- OPSTART I JANUAR OG AUGUST
- GÅ HER ET HALVT ELLER ET HELT ÅR
- MENTORORDNING
- PERSONLIG OG SOCIAL UDVIKLING
- FOTO · IDRÆT · DESIGN · ESPORT
- FILM · TEATER · MUSIK · KUNST
- PSYKOLOGI · BÆREDYGTIGHED

FOR 16-19 ÅRIGE

WWW.EUH.DK

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Mistrivsel var også et kendt begreb hos vejlederne før corona

Mundbind, onlineundervisning og aflyste sociale aktiviteter har været med til at få flere studerende til at føle sig ensomme. Men mistrivsel blandt de unge har været en stigende tendens igennem flere år. Bekymringer for ikke at slå til, præstationspres og perfektionskultur er nogle af årsagerne

Flere nye studerende føler sig ensomme, flere overvejer at droppe ud og flere er utilfredse med introforløbene under coronaepidemien. Det viser en ny undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) af studiestarten i 2020. Men corona skal næppe have hele skylden for manglende trivsel blandt de studerende. For mistrivsel, ensomhed, angst og bekymring for ikke at kunne slå til har været stigende igennem længere tid.

Hos Studievalg Danmark kan direktør Mathilde Tronegård nikke genkendende til billedet af unge, som er i dårlig trivsel. Men hun mener, man skal passe på med for hårde tolkninger på, hvad der skyldes corona-isolationen og nedlukningen og hvad der også var en tendens før marts måned for et år siden.

»Debatten om perfektionskultur og præstationsudfordringer blandt unge rullede før corona. Og flere undersøgelser de seneste år viser, at der er noget på færde i forhold til de unges trivsel,« siger Mathilde Tronegård.

Men hun peger samtidig på, at man ved at følge samfundsdebatten nemt kan få et billede af en »ungdom som ligger i knæ og i fosterstilling.« Men det er langt fra alle unge som er i dårlig trivsel.

»Vi møder også mange unge, som er stærke og griber de muligheder, der viser sig.«

Virkeligheden viser en stor polarisering blandt de unge.

Men tallene fra den seneste analyse fra EVA viser, at antallet af nye studerende, der har oplevet ensomhed, steg

fra 56 pct. i 2017 til 63 pct. i 2020. Og andelen af studerende, der havde let ved at lære deres medstuderende at kende, faldt fra 73 pct. i 2017 til 43 pct. i 2020.

Lægens ord på Niels Brock

Corona eller ej, så vækker tallene bekymring rundt om på uddannelsesinstitutionerne. På Niels Brock har man således allieret sig med speciallæge Imran Rashid, der 8 onsdage i januar-februar-marts tilbyder en 'inhouse lægebrevkasse' for de studerende i form af en egentlig podcast; "Lægens ord – på Niels Brock". Podcasten sætter især fokus på den isolation og manglende mental trivsel, som mange har oplevet med nedlukningen og online undervisning.

»Vi har haft mange tiltag siden marts 2020 for at hjælpe vores unge mennesker igennem en tid med nedlukning og onlineundervisning. Og vi synes, de har klaret det fantastisk, men det ændrer desværre ikke på, at de nu igen sidder hver for sig uden nogen form for socialt og fysisk samvær. Ingen fredagscafeer, ingen fester, ingen aftaler efter skole. Vi håber, vi kan give dem et mentalt rygstød, så de formår at holde skruen i vandet,« siger administrerende direktør på Niels Brock, Anya Eskildsen.

Håb og afklaring kan der være god brug for, hvis man spørger Rasmus Lauridsen, der går i 3.g på Niels Brock og er formand for et samlet elevråd på alle fem gymnasier:

»Vi lever i en boble af uvidenhed i forhold til fremtiden. Kan vi gå til eksaminer til sommer? Når vi overhovedet

at komme tilbage inden sommer? Hvordan påvirker det vores karakterer? Jeg håber, at Lægens ord kan give os alle et bedre indblik i, hvilke muligheder der er for at få vores hverdag til at fungere i vores hjemmestudiemiljø.«

Også i Studenterrådgivningen oplever man manglende trivsel blandt unge. Men rådgivningen har underligt nok ikke haft stigende antal henvendelser under coronakrisen, hvilket i sig selv er bekymrende.

»Under coronakrisen kan vi høre på de studerende, vi har kontakt med, at lidelsespresset er større og at de har det værre nu end tidligere,« siger Thomas Braun, der er direktør i Studenterrådgivningen.

Mange søger ikke hjælp

Han fortæller, at flere oplever en barriere i at søge hjælp, fordi de er bange for at træde ved siden af deres idealforestilling om den gode studerende.

»Derfor er det min klare antagelse, at der går en del unge rundt, som ikke får hjælp.«

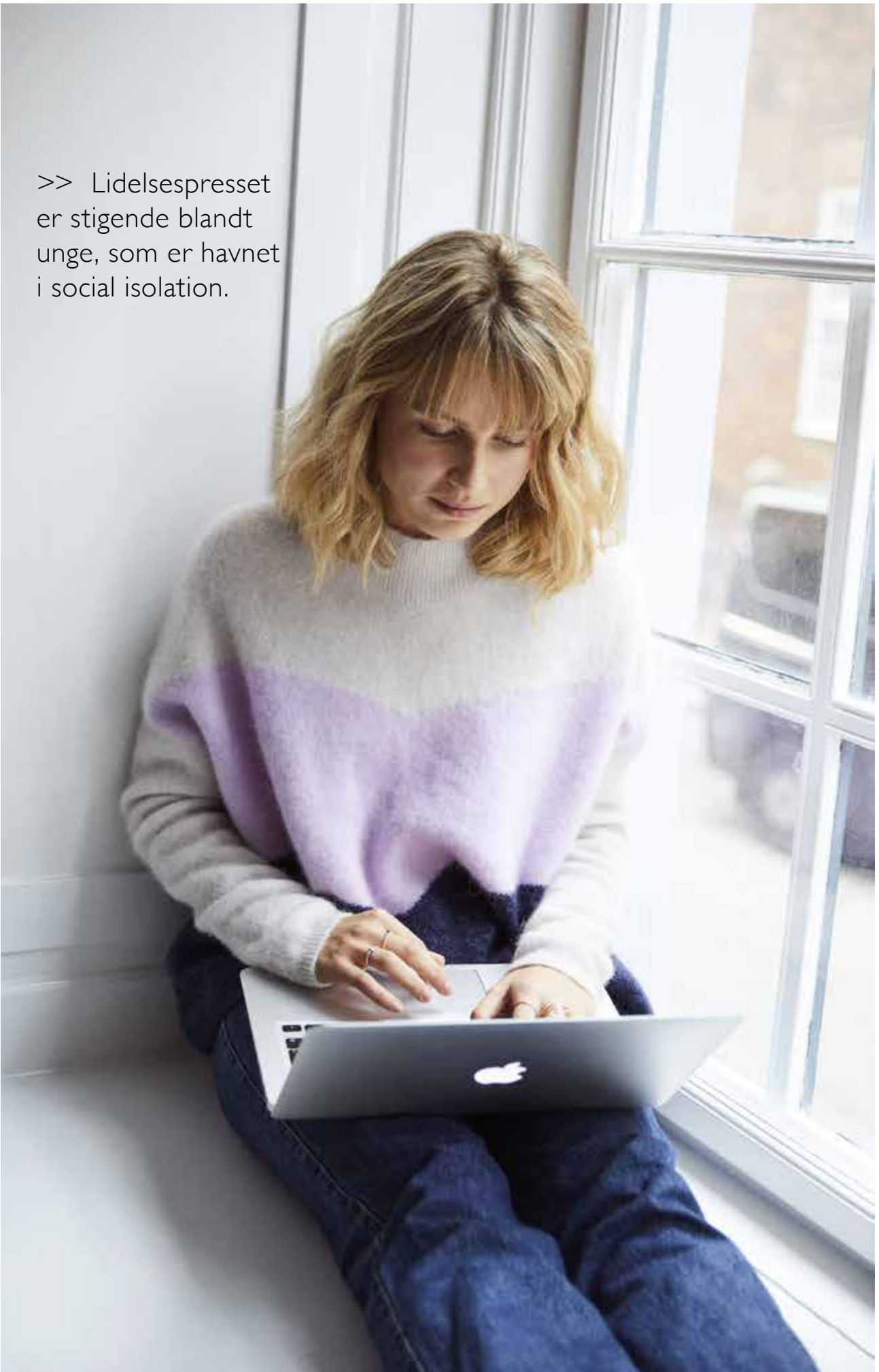
Flere undersøgelser indikerer, at cirka 20 procent af studentermassen svarende til godt 50.000 studerende normalt er udfordret på deres (studie) trivsel i en grad, hvor også deres læring kan blive udfordret. Under coronakrisen er dette tal højere.

Men også før corona begrænsede de unges bevægelsesfrihed og sendte dem i social isolation, så Studenterrådgivningen unge under et stort lidelsespres.

»Vores kliniske erfaringer svarer godt til de beskrivelser, ungdomsforskere fremfører om unge præget af en per-

>>>

>> Lidelsespresset er stigende blandt unge, som er havnet i social isolation.

EVA:

Flere føler sig ensomme

Antallet af nye studerende, der har oplevet ensomhed, steg fra 56 pct. i 2017 til 63 pct. i 2020. Og andelen af studerende, der havde let ved at lære deres medstuderende at kende, faldt fra 73 pct. i 2017 til 43 pct. i 2020.

Det viser EVA's spørgeskemaundersøgelser blandt nystartede studerende fra henholdsvis 2020 og 2017. Svarene er indhentet i efteråret 2020, hvor nedlukningen kun var delvis, og hvor mange studerende stadig modtog fysisk undervisning. Derfor kan trivslen være blevet forværret yderligere siden.

Dårlig trivsel går igen i flere undersøgelser. EVA's undersøgelse af studiestarten under corona kommer i kølvandet af en række andre undersøgelser, der alle peger i retning af dårligere trivsel og mindre fagligt engagement på de videregående uddannelser.

Bl.a. viser en undersøgelse fra Uddannelses- og Forskningsministeriet, at 70 pct. af de studerende mener, corona-situationen har fjernet noget af glæden ved at uddanne sig. Ministeriet har derfor for nyligt udgivet et idékatalog til uddannelserne, der skal være med til at styrke de unges trivsel.

Flere overvejer at droppe ud

EVA's undersøgelse viser bl.a., at der i 2020 var flere af de nystartede studerende, der overvejede at droppe ud af uddannelsen. I 2017 svarede 74 pct., at de slet ikke gik med sådanne overvejelser, mens andelen var faldet til 68 pct. i 2020.

»Vi kan kun gisne om, hvorvidt corona-situationen har spillet ind på de unges overvejelser om frafald. Men vi ved fra vores tidligere undersøgelse, at en god studiestart har stor betydning for de studerendes sociale og faglige tilknytning på studiet og på sigt også for frafaldet. Derfor er det også bekymrende, at studiestarten ser ud til at være blevet forringet på flere områder i 2020.« fortæller Mathias Tolstrup Wester, der er seniorkonsulent i EVA.

fekthedskultur, fremmet af at de bliver målt, vejet og testet kontinuerligt. Det betyder, at de unge implicit og eksplicit får smidt nogle idealforestillinger i ansigtet om, hvordan de burde være. Uanset om de klarer sig godt eller dårligt i en test, står de unge tilbage med nogle ydre mål for, hvordan de forventes at være,« siger Thomas Braun.

Vejledning skal give mod og lyst

Hos Studievalg Danmark gør man sig – corona eller ej – mange overvejelser for at få vejledningsindsatsen til at spille en rolle i en tidlig indsats i forhold til de unges trivsel.

Trivselsudfordringerne møder Studievalg Danmarks vejledere i høj grad blandt unge, der har svært ved at finde sig til rette i en videregående uddannelse.

»Der møder vi unge som stiller høje krav til sig selv, unge som er bekymrende for om de kan begå sig og unge som spekulerer på, hvad omverdenen vil synes om deres valg og omvalg,« siger Mathilde Tronegård.

Studievalg Danmark arbejder aktivt med, at vejledningen skal bidrage til, at de unge får en god overgang til deres næste uddannelse. En tidlig indsats i forhold til de unges trivsel er vigtig.

»Vi er optaget af, hvordan vi kan understøtte de unge i at få bedre trivsel på deres uddannelser. Her spiller uddannelsesinstitutionerne og netværket naturligvis en meget vigtig rolle, men vi kan også gennem vejledningen gøre en forskel. For vi møder de unge i vejledningen, inden de tager springet fra at være elev til at blive studerende. Så vi møder de bekymringer, de kan have i forhold til at tage det spring, og der kan vi gøre en indsats ved at klæde dem på til at have lyst, mod og nysgerrighed på at udforske uddannelsesverdenen.«

For vejlederne på Studievalg Danmark er opgaven blandt andet at afdramatisere valget. Mange unge er bekymrede, fordi de er så optagede af at træffe det rigtige valg og fordi de frygter ikke at kunne slå til. Studievalg Danmarks direktør forklarer:

Et realistisk billede

»Vi skal hjælpe dem med at få skuldrene ned, så de får et mere realistisk billede af, hvad man skal kunne for at begå sig

>> Vi skal have stoppet myten om det lineære liv, for den er med til at give bekymringer og mistrivsel.

MATHILDE TRONEGÅRD,
DIREKTØR I STUDIEVALG DANMARK

på en videregående uddannelse. Hos mange unge trives en myte om, at hvis man ikke har to-cifrede karakterer fra en gymnasial uddannelse, så kan man ligeså godt lade være med at forsøge. Og selv om vi kan fortælle, at det ikke er rigtigt, så er det en opgave, vi står med hvert eneste år, når der kommer et nyt kuld af 3.g'ere og 2.hf'ere, som skal søge videregående uddannelser.«

Myten fremmes af mediernes årlige lister over de ti uddannelser, som kræver det højeste snit. Det skærmer for den kendsgerning, at der er mange uddannelser, hvor der ikke er så høje krav til eksamensgennemsnittet. Samtidig

glemmer mange unge, at en adgangskvotient intet siger om studiets sværhedsgrad, indhold eller jobmuligheder.

Opgør med lineær tankegang

En vigtig vejledningsopgave er derfor også at fortælle, at man både kan få et godt og et meningsfuldt liv med forskellige uddannelser, og at en uddannelse kan føre til mange forskellige typer af jobs.

»Der eksisterer stadig blandt unge og deres forældre et lineært fokus på, at en bestemt uddannelse fører til bestemte typer job. De gør det enkelte valg mere skæbningsvangert, end det behøver at

være,« siger Mathilde Tronegård.

Hun peger på, at det er så nemt at glemme, at mange voksne måske både har haft fem sabbatår, afbrudte uddannelser bag sig og jobs som ikke lige var dem. Men alligevel har de i dag meningsfulde job, de er glade for. Der er mange veje derhen.

»Derfor skal vi have stoppet myten om det lineære liv, for det er med til at give bekymringer og for nogle mistrivsel,« mener Mathilde Tronegård.

Skæve idealer

Studenterrådgivningen møder også mange unge, som stiller høje krav til sig selv ud fra nogle idealer, som de har svært ved at indfri.

»Vi oplever unge, hvor der er stor afstand mellem den de er og den de tænker de burde være. Det betyder, at de oplever, at de er forkerte som de er,« siger Thomas Braun.

Som rådgivere er opgaven at normalisere billedet af, hvordan de unge ser sig selv og hvordan de andre reelt er, ikke hvordan de ser ud. Det sker konkret ved, at fortælle de unge, at de ikke er alene. At der uanset hvad de tror, så er mange andre, som har det lige som dem.

»Det giver jo nok ikke en dybtfølt erkendelse, at vi som rådgivere siger det til dem. Men gradvis gennem eksponeringsøvelser får de givet sig til kende til de andre, får sagt hvordan de har det og det betyder jo så også, at de får respons i form af, at de hører, at mange andre har det nøjagtigt som dem selv,« lyder det fra direktøren i Studenterrådgivningen.

Vejledningen flytter sig

Vejledningen har over år flyttet sig, så vejlederne bruger mindre tid på at oplyse om fakta og i stedet i højere grad hjælpe de unge med at reflektere over dem selv i verden, sætte ord på deres overvejelser og ikke mindst få de unge til at tale med hinanden. Mathilde Tronegård fra Studievalg Danmark fortæller:

»Det er også nogle af de elementer, der ligger i den kollektive vejledning, som uretfærdigt nogle gange bliver udskældt for at være en ren spareøvelse. Men den kollektive vejledning kan noget særligt, når den hjælper de vejledte >>>

til at åbne sig for hinanden og giver dem mulighed for at spejle sig i andre. Det betyder, at er man i tvivl om at kunne gøre sig gældende, så finder man ud af, at man ikke er alene,« siger Mathilde Tronegård og fortsætter:

»Hvis vi i vejledningen formår at facilitere samtaler mellem de unge, så kan vi vise dem, at deres kammerater som ellers kun sidder få meter væk eller i den her tid bag den næste skærm, ofte har det det lige som dem selv. Vi kan i vejledningen give dem mod på at udforske de barrierer, som de møder, og en del af løsningen ligger i første omgang i at vi kan ansøre dem til at tale sammen, tale med forældre og venner og til at være aktivt opsøgende i forhold til uddannelserne.«

Behov for sunde studievaner

I den store sammenhæng er der brug for at skabe mere sunde studievaner med nogle mere realistiske billeder af, hvad der skal til for at være ok. I Studenterrådgivningen er det derfor et stort tema at give de unge et mere realistisk billede af, hvem de er og hvad de skal kunne.

»Det drejer sig ikke om at skrue ned for de faglige ambitioner, men tværtimod om at skabe en større realisme om, hvad der er muligt at lære. Så kommer de studerende faktisk til at lære mere. Hvis idealforestillingen om, hvordan man burde være bliver for vild, så blokerer den i deres læring. For de får en oplevelse af, at de skal lukke et stort hul og fokuserer derfor kun på, hvor meget de burde præstere,« siger Thomas Braun.

Hvis de studerende kun har fokus på den næste eksamen og de læringsmål, de skal leve op til, så får de en meget maskinel tilgang til studiet. Nogle studerende vil ende med at give op, få dårlig samvittighed og skam, som hober sig op til enorme dimensioner.

Nok er et opgør med præstationskulturen afgørende, men det løses næppe ved små politiske tiltag.

Thomas Braun kalder det illusorisk at tro, det hele kan ændres fra Christiansborg, for der er tale om nogle internationale tendenser. En stor undersøgelse af universitetsstudierende i USA, Canada og Storbritannien viser, at unge er

udsat for et kolossalt udefrakommende pres om, at de skal være smukke, kloge, sociale og præstere perfekt. De unge vender det indad og gør det til deres eget.

Derfor skal der mere til, end at politikerne i Folketinget ændrer eller fjerner nogle test hist og en eksamen pist.

»Der er behov for, at vi gennem samtale gør op med de bagvedliggende tankemønstre, som er årsagerne til det

regime, vi har sat op. Fjerner man blot testene, men fastholder at de unge skal optimere sig selv og have klare forestillinger om, hvad de vil være fra 8-årsalderen, så vil fokus stadig være på at opfylde nogle ydre prestigemæssige mål. Vedlednings- og rådgivningsopgaven er derfor at hjælpe de unge til at mærke, hvad de interesserer sig for, hvad de er gode til og hvad de oplever som særlig meningsfuldt,« siger Thomas Braun. <

Derfor er det min klare antagelse, at der går en del unge rundt som ikke får hjælp.

THOMAS BRAUN.

DIREKTØR I STUDENTERRÅDGIVNINGEN

Vi har hjertet med – og giver aldrig op!

Kender du en ung,
der er tæt på at falde
fra en uddannelse?

Holdstart

Efterår 19 uger
(start august)

Forår 23 uger
(start januar)

HESTE

E-SPORT

HÅNDVÆRK

9. KLASSES PRØVER

“HURTIG I JOB”

TEKST //

SOFIE HAAGEN SCHMITH, KOMMUNIKATIONSMEDARBEJDER,
FGU MIDT- OG ØSTSJÆLLAND

Når fysisk fremmøde viser sig for svært:

Et nyt fjerndervisningstilbud til en særlig målgruppe

Til de unge i målgruppen for en FGU, der er svært udfordret ved det fysiske fremmøde, skal et nyt undervisningskoncept for fjernundervisning mindske risikoen for frafald, skabe øget fleksibilitet i uddannelsesplanerne og styrke muligheden for videre ungdomsuddannelse

FGU rummer en mangfoldighed af unge, hvoraf nogle har så store udfordringer, at de har svært ved at møde fysisk op i skole. Af dem er nogle frafaldstruede, mens andre helt må opgive deres uddannelse, fordi social angst, autisme eller lignende psykosociale problematikker spænder ben for dem. Til denne særlige målgruppe har et projekt støttet af Børne- og Undervisningsministeriet haft fokus på at udvikle et helt nyt undervisningskoncept for fjernundervisning - FGUdigital. Projektleder Anders Bøhm fortæller:

»Vi har udviklet et undervisningskoncept med mulighed for at tilrettelægge individuelle fjernundervisningsforløb i seks almene fag. Forløbene lever dels op til FGUs intention om at arbejde praksisbaseret, og samtidig er det intentionen at styrke de unges personlige og sociale kompetencer på lige fod med de faglige. Målet er at udvikle alle kompetencer hos de unge, der er svært udfordret ved at indgå i sociale

Kontaktlærer og vejleder følger elevens faglige, personlige og sociale udvikling tæt under uddannelsesforløbet, der primært foregår virtuelt.

kontekster, så de kan påbegynde deres videre uddannelse på lige fod med deres kammerater.«

En helt ny form for fjernundervisning

Elevens skoletid består af en vekselvirkning mellem fjernundervisning, selvstændigt arbejde samt af ugentlige samtaler med deres kontaktlærer og eventuelt FGU-vejleder. Ved studiestart får eleven udleveret en computer samt en praksispakke, der indeholder materialer til brug for opgaveløsningen i de tre obligatoriske fag - dansk, matematik og PASE (privatøkonomi, arbejdspladslære, samarbejds-lære og erhvervslære) - samt i ét eller flere valgfag. Under forløbet løser eleven opgaver og udarbejder produkter til sin arbejdsporte-

følge. Til sidst i forløbet aflægger eleven prøve med udgangspunkt i de udvalgte opgavebesvarelser på niveauer, der er adgangsgivende til videre ungdomsuddannelse.

»Vi har forsøgt at bevæge os væk fra opfattelsen af fjernundervisning som noget, der blot handler om at modtage en opgave, løse den og aflevere den igen via en computer. Hvert undervisningsforløb indeholder 1/3 praksis, dvs. elementer, der sikrer, at eleven ikke kun sidder foran en skærm, men også skal bruge hænderne, udarbejder produkter og arbejder kreativt med fagene,« siger Anders Bøhm.

Arbejdet med elevens personlige og sociale kompetencer sker ved, at der i forløbene er indtænkt andre former for sociale møder end almindelig undervis-

Ved studiestart får eleven udleveret en praksispakke, der indeholder materialer til brug for opgaveløsningen.

ning med lærere og elever. Eleven skal ud i virkeligheden og indgå i sociale sammenhænge – de skal simpelthen væk fra computeren og ud at gøre tingene i praksis. For underviseren handler det om at tage eleven i hånden og gøre det til en tryk oplevelse, men der er også mulighed for undervisningsdifferentiering. Anders Bøhm giver følgende eksempel:

»Skal en elev som led i undervisningsforløbet tage kontakt til en virksomhed, kan det jo ske på mange måder: Læreren kan på forhånd varsle virksomheden om, hvornår eleven tager kontakt og tilbyde eleven at deltage, når kontakten sker. Kontakten kan ske fysisk eller virtuelt, og eleven kan også vælge selv at finde en virksomhed og tage kontakten alene. Det handler alt sammen om elevens forudsætninger og nærmeste udviklingszone. Det vigtigste er, at lærer og elev på forhånd har trænet kontakten herunder øvet korrekt sprogbrug, stemmeføring, kropssprog, hygiejne og andre dannende aspekter for den sociale interaktion.«

Målet er videre ungdomsuddannelse

Selvom de unge i målgruppen for den nye fjernundervisning for nuværende har udfordringer, der gør det svært for dem at møde i skole, er hensig-

ten at forberede dem på efterfølgende ungdomsuddannelse med fysisk fremmøde. Derfor er de unges trivsel og arbejdet med at sikre personlig og social progression i fokus. Det kræver ifølge Anders Bøhm, at man møder den unge lige dér, hvor han eller hun er, og arbejder sig videre derfra. Han giver et eksempel:

»Vi oplever unge, der f.eks. bekymrer sig for, om vi stiller krav om tændt kamera i fjernundervisningen. Til dem fortæller vi, at vi altid tager udgangspunkt i den enkeltes konkrete situation. Er det at tænde for kameraet så angstprovokerende, at det er afgørende for, om den unge er i stand til at deltage aktivt i undervisningen, så starter vi med slukket kamera. At tænde for kameraet bliver så et personligt mål, som vi arbejder hen imod, for vi skal forberede de unge på det, der skal til for at kunne gennemføre en efterfølgende ungdomsuddannelse, og det kræver som bekendt mere end blot et 02 i dansk og matematik. Det kræver nemlig, at man kan indgå i sociale relationer og at folk kan se, hvem man er, og hvordan man ser ud.«

Det nye tilbud om personligt og praksisnær fjernundervisning er ikke beholdt borgere i specifikke kommuner. Unge fra hele landet, der er i målgruppen for en FGU, kan derfor blive målgruppevurderet til FGUDigital. <

VIL DU VIDE MERE?

Kontakt projektleder Anders Bøhm
E-mail: ab@fgu4you.dk
Mobil: 60 57 98 45
Web: www.fgudigital.dk

Anders Bøhm er afdelingschef ved FGU Midt- og Østsjælland og har mange års erfaring med digitalisering, e-learning og virtuelle klasserum. Som tidligere fjernunderviser har han arbejdet med at udvikle individuelle og kreative IT-didaktiske forløb, som tager udgangspunkt i den enkelte elevs faglige, personlige og sociale kompetencer. Anders har været projektleder på udviklingen af det nye undervisningskoncept for fjernundervisning FGUDigital.

EN SPÆNDENDE UDDANNELSE

Glæde og faglig motivation er i centrum på Glad Fagskole.

Prøv en uges praktik på en af vores faglinjer:

Teater, Medie, Dyrepasser, Håndværker, Gartner, Animation, Køkken, Design og Pedel.

Kontakt:

København +45 29627528
tanja.b@gladfagskole.dk

Esbjerg +45 21 48 96 68
annie.mk@gladfonden.dk

Aabenraa +45 40121072
mathilde.h@gladfonden.dk

Ringsted +45 40279111
sacha.lw@gladfagskole.dk

gladfagskole.dk

GLAD

BØGEVANGSKOLEN - Vejle Fri Fagskole
- EN GOD START PÅ VOKSENLIVET

STU MED SIGTE PÅ ARBEJDE OG LIV

Vi tilbyder en samlet pakke til unge med særlige behov.

Vores fokus ligger på at klargøre eleverne til et selvstændigt voksenliv.

BØGEVANGSKOLEN | BØGEVANG 18 | 7100 VEJLE
TLF. 7582 1176 | MAIL@BVSK.DK | WWW.BVSK.DK

FENSKÆR

EFTERSKOLE

PRAKTISK/MUSISK OG PRØVEFRI SPECIALEFTERSKOLE

Kollegievej 5B
Nr. Nissum
7620 Lemvig
tlf. 9789 1177
post@fenskaer.dk

Læs mere på vores hjemmeside:
www.fenskaer.dk

GØDVAD

efterskole

Et særligt tilbud til særlige elever

Et godt
ungdomsliv
til alle

Gødvad Efterskole er for elever
med særlige behov eller generelle
indlæringsvanskeligheder.

[Se mere på goed.dk](http://goed.dk)

Gødvad Efterskole | Stavangervej 2 | 8600 Silkeborg
Tlf. 86 82 08 11 | info@goed.dk | goed.dk

VI TROR PÅ TALENTET I DIG

Masser af spændende linjefag:
Badminton, Bordtennis, Challenge,
Crossfitness, Dans, E-sport,
Fitness, Fodbold, GastroJam,
Håndbold, Krea, Musik, Pixl,
Psykologi, Ridning, Spring,
Svømning, Træ / Metal

HALVORSMINDE.DK

TEKST //

SVEND BROHOLM

Vejlederens faste klummepanel består af:

Svend Broholm, uddannelsessekretær i 3F Odense.*Kristina Mariager-Anderson*, lektor vd Aarhus Universitet, Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU)*Bo Klindt Poulsen*, lektor i vejledning på Professionshøjskolen VIA UC.

De skriver på skift om løst og fast inden for vejledning.

Vil vi nu få uddannet de faglærte, vi får brug for?

Der er sagt og der vil fremover blive sagt og skrevet meget negativt om følgerne af den igangværende pandemi, målt på en række parametre bl.a. psykisk/fysisk sundhed, og mikro- og makroøkonomi. Men den har også medført en positiv nytænkning

Den fælles udfordring har tvunget de enkelte lande og den enkelte borger til at reflektere over, med hvilke handlinger de udefrakommende nye vilkår bør adresseres og håndteres.

For staten Danmark har det betydet et grundlæggende politisk skifte i opfattelsen af, hvilket økonomisk råderum staten kan disponere over.

Som optakt til forhandlingerne i slutningen af 2019 om finansloven for 2020, fortalte finansminister Nicolai Wammen, at der var et økonomisk råderum på ca. 5 mia. kroner til forhandlinger med de øvrige partier. Det skal ses i relation til, at Danmarks BNP i 2019 var 2.335 mia. kroner.

Udover at være udtryk for taktisk politisk fedtspil, var det også udtryk for den økonomiske tænkning, der i mange år har været bestemmende i Finansministeriet. Samfundsøkonomien blev opfattet som en husholdningsøkonomi, hvor staten alene kunne påtage sig udgifter, hvis der samtidigt kunne anvises, hvordan udgiften skulle finansieres.

Pandemien har lukket store dele af Danmark ned, hvilket resulterede i, at det politisk blev besluttet at spænde et økonomisk sikkerhedsnet ud under store dele af den private sektor.

Det har nødvendiggjort, at staten har måttet optage lån på et trecifret milliardbeløb for at dække

det øgede udgiftsniveau, der er forbundet med investeringen i at have en velfungerende privat sektor efter pandemien. Det er vigtigt at skelne mellem forbrug og investering. Hvis en udgiftspost forventes at give et afkast og/eller en besparelse på sigt, er der tale om en investering.

Investering i erhvervsuddannelse

Tilsvarende er det et udtryk for en investering i erhvervsuddannelserne, at der i trepartsforhandlingerne mellem arbejdsmarkedets parter og regeringen er lavet et forhandlingsudkast, der i år og de næste 3 år vil øge udgiftsrammen med kr. 500 millioner pr. år + yderligere kr. 500

Foto:Colourbox

millioner til forhandlingsreserve pr. år for erhvervsuddannelserne.

I 2016 blev der indgået en treparts-aftale, hvis midler primært var pisk og gulerod til arbejdsgiverne i forhold til antallet af lærlinge, hvor sigtet var en væsentlig forøgelse af antallet af indgåede uddannelsesaftaler inden for erhvervsskoleområdet. Desværre førte aftalens indhold ikke til flere uddannelsesaftaler, og der mangler fortsat mindst 10.000 lærepladser hvert år.

Hovedpointerne i trepartsaftalen om erhvervsuddannelserne i 2021:

- * Der skal skabes 8.000-10.000 flere praktikpladser i 2025 sammenlignet med 2016
- * 80% af eleverne skal have en uddannelsesaftale efter endt grundforløb, mod 44% i dag
- * Forhøjelse af skolepraktikydelsen
- * Forhøjelse af virksomhedernes lønrefusion, når de har elever på skole
- * Arbejdsmarkedets parter skal sikre, at der er lærepladser nok

For at eksemplificere problemstillingen mangler 696 tømrerelever en læreplads lige nu.

Eleverne falder fra, hvis de ikke får en uddannelsesaftale. I 2018 var situationen den, at 3 måneder efter grundforløbet afslutning var kun 62% af dem,

der påbegyndte uddannelsen, fortsat studieaktive. Frafaldet skyldtes for en stor del mangel på praktikpladser/uddannelsesaftaler.

Mangler 70.000 faglærte

For at perspektivere problemstil-

>> Tiden er inde til at forlade den opfattelse, at markedskræfterne er i stand til at skabe balance mellem udbud og efterspørgsel af faglærte.

lingen med at for få tager en erhvervsuddannelse kan nævnes, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har lavet en analyse, der viser at vi risikerer at mangle 70.000 faglærte i 2025.

Derfor giver det god mening, at der i 2020 er vedtaget en lang række tiltag, eksempelvis fra ufaglært til faglært og uddannelsesløft, der gør det økonomisk mere overkommeligt at tage en erhvervsuddannelse. Det er et udtryk for, at tiden er inde til at forlade den opfattelse, at markedskræfterne er i stand til at skabe balance mellem udbud og efterspørgsel af faglærte.

Indtil nu kan man konstatere, at de tiltag der er gjort, er for lidt og for sent.

Et ønske

Der er mange barrierer, der er med til at hindre, at vi når de opstillede mål for uddannelsen af faglærte.

Det er ikke alene et spørgsmål om, hvor mange penge der fra statens side investeres i målopfyldelsen. At navigere i junglen af uddannelsesmuligheder, økonomiske støttemuligheder og

efterfølgende jobmuligheder er en vanskelig og kompleks opgave, et forhindringsløb, der kan være vanskelig for lægmand, og også for mig, der har arbejdet i 25 år som uddannelses- og erhvervsvejleder.

Jeg kunne ønske mig derhen, hvor en ufaglært person, eller en person, der ikke længere kan anvende sin uddannelse, kan henvende sig til jobcenter/erhvervsskole, og fortælle, hvilken erhvervsuddannelse han/hun ønsker.

Svaret skulle være, du kan starte den dato, og du er sikret en rimelig økonomi i uddannelsesperioden, og du er sikret en praktikplads, værsgo at gå i gang <.

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

»Det er ok at være i tvivl, man skal bare ikke fortvivle«

I ny bog portrætteres unge, som ikke altid har haft noget klart mål for deres uddannelsesmæssige rejse, og rejsen førte heller ikke derhen, hvor det oprindeligt var ideen. Undervejs er ting blevet afprøvet, der har været fejltagelser og succeser, og nye indsigter har indfundet sig. De unge har alle job i dag og er godt etablerede på arbejdsmarkedet. Mød her to af forfatterne bag bogen

Hvilken uddannelse skal jeg vælge? Hvordan vil jeg leve mit liv, og hvordan bliver min fremtid? Det er spørgsmål, som mange unge kæmper med. I bogen "12 snørklede stier – om unges veje mod arbejdslivet" fortæller en gruppe unge om deres overvejelser, da de skulle vælge uddannelse og arbejdsliv. Vejen var ikke altid let, og livet gik sjældent, som de forventede, men fælles for de unge er, at de har fundet en vej, som de ønsker at gå. Bogen byder på ærlige og gribende portrætter, hvor læseren får indblik i de unges liv fra deres opvækst og frem til i dag, hvor de unge er mellem 25 og godt 30 år.

Forfatterne bag er Marianne Høyen og Rikke Marie Mattson, der ønsker at tegne et billede af, at unge godt kan få fodfæste på arbejdsmarkedet, selvom de ikke har fulgt den lige vej. Og selvom deres uddannelsesforløb er gået af snørklede stier.

Bogen er skrevet med det formål at vise, at valg af uddannelse langt fra er så afgørende for det arbejdsliv, man får adgang til efterfølgende, som mange måske tror. Dette er nemlig en frygt, mange unge i dag sidder med, og som i alt for høj grad forpester tilværelsen. En bærende tanke med bogen har været at vise, at valget, som man tager ved indgangen

til voksenlivet, mest af alt vil vise sig at være starten på en proces, som man selvfølgelig gerne skal have en ide om retningen på, men som det også er synd at forsøge at styre for meget.

»Vi vil give unge – og faktisk også deres forældre – mulighed for at de kan spejle sig i andre, når de selv sidder midt i en masse aktuelle frustrationer og tvivl. For selvom man ikke kan finde

i livet,« siger Rikke Marie Mattson, og pointerer at målet ikke er at sige, man skal gøre, hvad man vil, og at det nok skal gå.

»Vi vil tværtimod formidle, at man er evigt på vej. Ikke bare som ung, men mange voksne er jo også gennem livet på vej i forskellige uddannelsesmæssige og jobmæssige retninger,« siger Rikke Marie Mattson.

>> Der er et meget individualistisk fokus på valgprocesser og derfor oplever mange unge, at de skal vælge rigtigt for at føle, at de lykkes.

den lige vej og selv man springer fra, så er man ikke alene. Fortællingerne i bogen skildrer unge, der på trods af tvivl og omvalg har fundet vej og har fået et godt liv. Det er led i en uddannelsesproces, at man skal finde sin vej

Rikke Marie Mattson havde selv tre sabbatår efter gymnasiet og startede så på lærerseminariet. Men hun overvejede også at blive jurist eller psykolog. Ud over at være lærer har hun en uddannelse som skolebibliotekar og har en kandidatgrad i Pædagogisk Sociologi. I dag arbejder hun som læringskonsulent.

Lægger op til refleksion

Bogen "Snørklede stier..." har tre formål. For det første at vise, at vejen til et godt arbejdsliv langt fra er entydig. Mediernes skrivelser om 'drømmeuddannelsen' passer kun på meget få unge menneskers oplevelser, og derfor er det at stikke blår i øjnene på de unge at få dem til at tro, at en sådan uddannelse findes. Der sker så meget i livet, især gennem de unge år, og der er et væld af muligheder. Så både til de unge og ikke mindst de voksne omkring de unge, det være sig forældre, familie og til de professionelle omkring unge og uddannelsesvalg lyder forfatterens budskab: "Tag det roligt, hvis den unge måske ikke er så målrettet, selv om både medier og politikere giver udtryk for, at det vil være det eneste rigtige."

Med bogen "Snørklede stier..." får man et godt afsæt for samtaler og refleksion i en valg- og -vejledningsproces. For eksempel kan de to forfattere fortælle om både unge og deres forældre, som har læst bogen med succes, fordi de har oplevet at kunne tale om personerne i bogen uden at det kom til at handle om de unge selv.

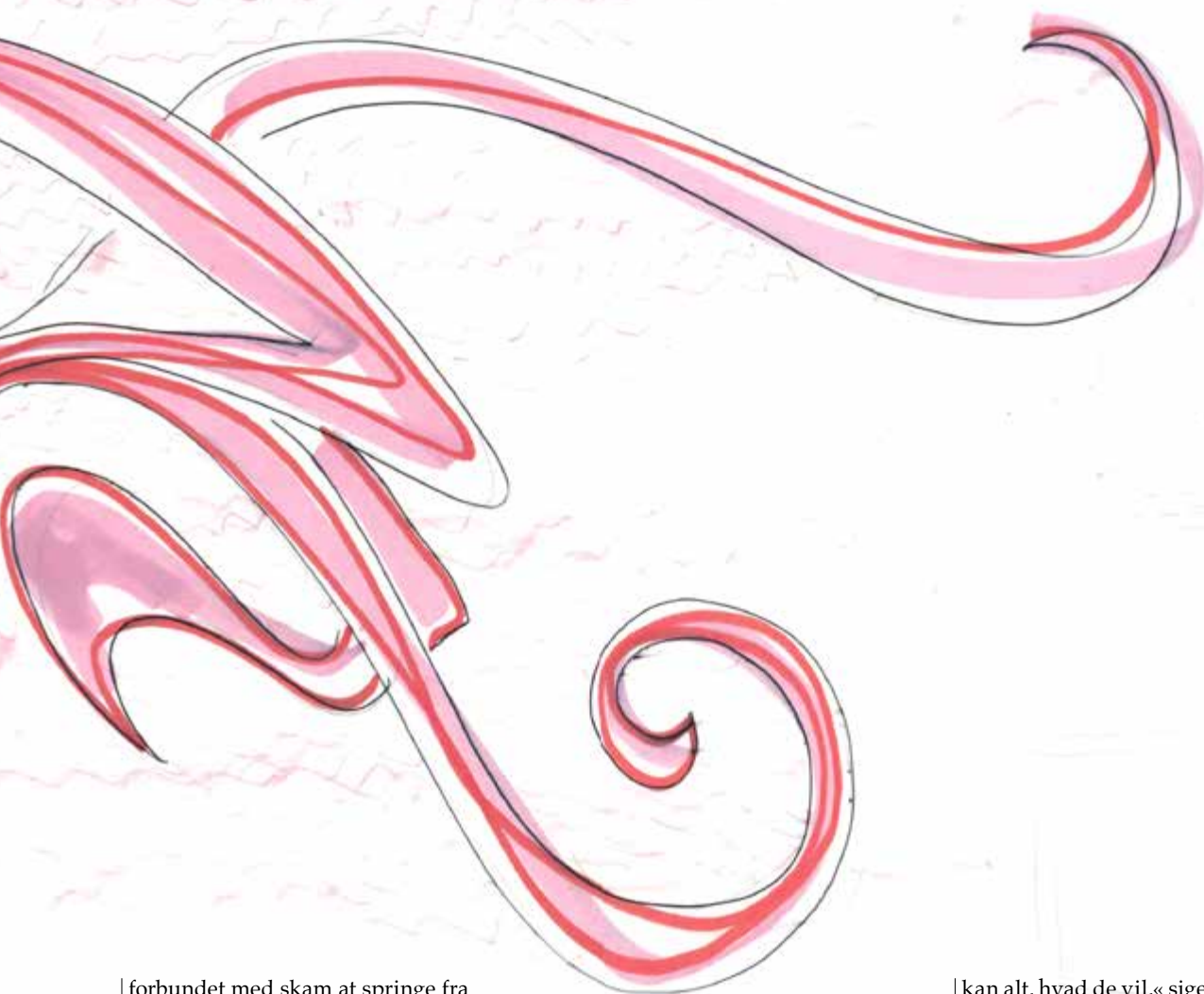
»Det er ofte nemmere at problematisere og reflektere over tingene, når der er andre ansigter på end lige den unge selv som står med alle sine frustrationer. På den måde kan det give en god fælles samtale mellem børn og forældre,« siger Marianne Høyen.

Bogen giver eksempler på unge som undervejs i studiet finder ud af, at de ikke har valgt det rigtige. For eksempel Nikolaj, der arbejder målrettet på at kunne læse medicin, men som undervejs i studiet finder ud af, at det slet ikke er ham. Han mærker efter og finder ud af, at det føles forkert.

»Jeg tror mange unge føler, det er >>>

Illustration: Sidse Elsig

forbundet med skam at springe fra et studie. Men ved at spejle sig i en historie som Nikolajs, får de mulighed for at se gennem ham, at der måske er en vej,« fortæller Rikke Marie Mattson

Marianne Høyen supplerer:

»Vi har mødt mange unge, som ser det som et nederlag at være i tvivl. Vores budskab er: Det er ok at være i tvivl, men du skal bare ikke fortvivle.«

For der findes en vej. Nogle gange er den snørklet, Og nogle gange føles den som en omvej.

Frygten for at vælge forkert

Marianne Høyen og Rikke Marie Mattson er selv forældre og har selv savnet noget at læne sig op ad i den proces, de og deres børn har stået i i forbindelse med uddannelsesvalg.

»Jeg har da selv oplevet gennem mine børn, at frygten for at vælge forkert kan komme til at fylde meget. Tvivlen opstår allerede i grundskolen, når der er fokus på at vælge retning. Samtidig er der en diskurs om, at de gymnasiale uddannelser er bedre end andre, men hvordan skal man udfordre den "sandhed" sammen med sine egne børn,« ly-

der det fra Rikke Marie Mattson, som understreger at bogen også kan give input til vejlederne. Både gennem historierne om de unge, men også fordi bogen suppleres af en række sociologiske temaer, som giver indsigt i valgprocesser.

Individualistisk fokus

På den måde tegnes der et billede af, at tvivl og de oplevede udfordringer ikke blot er et individuelt problem.

»Der har i gennem de senere år været en tendens til et meget individualistisk fokus på valgprocesser og derfor oplever mange unge, at de skal vælge rigtigt for at føle, at de lykkes. Det kan føles som et nederlag at skulle vælge om og være i tvivl. Vores mål er med de mere teoretiske afsnit at hive diskussionen op til at handle om nogle strukturelle og generelle forhold, der også er med til at styre de unges valg. Samtidig peger vi på, at der har været en tendens til at foregøgle unge, at de

kan alt, hvad de vil,« siger Rikke Marie Mattson.

Men et sådan udsagn får den unge til at føle sig meget alene, hvis tingene ikke går den lige vej. Gennem de teoretiske afsnit i bogen står det klart, at alle nok har en mulighed, men at alle ikke har de samme muligheder.

»Der er døre man lukker i gennem sin skolegang og ved sine valg og fravalg. Men nogle andre døre man åbner. Nogle døre er lukket for én allerede meget tidligt, og den virkelighed er vi også nødt til både at tage med ind i vejledningsrummet og ind i samtalen i den enkelte familie,« siger Rikke Marie Mattson.

Vejlederne kan bruge bogen

Når bogen kan være et særligt bidrag også på vejledningskontoret, hænger det ifølge forfatterne sammen med, at de 12 portrætterede unge er helt almindelige unge. De har blot det tilfælles, at de er gået af lidt snørklede stier.

»Der er meget litteratur og mange cases, som handler om unge i udsatte positioner, men i vores søgen er vi ikke stødt på ret meget, som handler om de

>> Der er en tendens til at foregøgle unge, at de kan alt, hvad de vil.

Marianne Høyen troede i gymnasiet, hun ville været noget med klassisk musik, men efter to års arbejde efter studentereksamen valgte hun en ingeniøruddannelse. Hun arbejdede med dette i flere år, men skiftede så spor og tog en humanistisk universitetsuddannelse. I dag arbejder hun som forsker og underviser på universitetet.

helt almindelige unge. Derfor mener vi, at de cases, som vi præsenterer kan bruges til at tale ud fra i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Man behøver ikke læses bogen fra først til sidst, men kan dykke ned i de cases eller teoretiske artikler, som giver mening i en konkret vejledningssituation,« siger Marianne Høyen.

På den måde kan bogens indhold indgå i de processer, som vejledningen sætter i gang hos de unge.

»Bogens tilgang taler ind i begrebet karrierelæring, hvor det handler om at finde vej i livet mere end det handler om at se sin karriere som som en opretgående stige. I livet og i karriereplanlægningen påvirkes man af tilfældigheder, man møder på sin vej. I karrierelæring er der tale om en on going proces.«

Uddannelse og job bør styrkes i folkeskolen

De to forfattere peger desuden på et behov for at opprioritere vejledningen generelt, blandt andet ved at få endnu bedre vilkår for emnet uddannelse og job i folkeskolen.

»Det er problematisk, at de unge, som erklæres uddannelsesparate, ikke modtager individuel vejledning, for der er også mange af disse unge, som er stærkt i tvivl om deres uddannelsesvalg. Det er så vigtigt, at de får sat ord på deres tvivl og at de lærer at tackle deres valg igennem livet. En måde at gøre det på er ved at spejle sig i andre unge som har været i tvivl, så de får en fornemmelse af, at det at være i tvivl også hænger naturligt sammen med det at være ung. Den kollektive vejledning kan noget på det felt, men mange unge har også brug for en individuel samtale,« siger Marianne Høyen.

Når forfatterne gerne vil styrke emnet uddannelse og job i folkeskolen, skyldes det, at de ser store perspektiver i et langt mere udbredt samarbejde mellem lærerne og vejlederne. Desuden spiller forældrene en kæmpe rolle i de unges uddannelsesvalg, men også forældrene har brug for at blive klædt på til, hvad der er på spil for de unge. For meget har forandret sig siden de selv skulle vælge, for arbejdslivet er nok også blevet noget mere fjernt for mange.

»Vi har ikke længere en fornemmelse af, hvad de forskellige jobs indeholder af opgaver, arbejdsprocesser og udfordringer. Det hele er blevet fjernet fra den virkelighed, hvor de unge lever. Vi ser ofte, at praktikforløb er meget virkelighedsfjerne. Konsekvensen er, at vi får opbygget nogle stereotype opfattelser af, hvad man laver, hvis man har et bestemt job. Men den opfattelse harmonerer ikke altid med virkeligheden,« siger Rikke Marie Mattson. <

I bogen "Snørklede stier..." fremstilles tolv portrætter af unge, som alle har været i tvivl, og som har prøvet flere ting, før de fandt hen til, hvor de er nu. Bogen er skrevet af Rikke Marie Mattson, Marianne Høyen og Marianne Thiel Persson.

TEKST //

3 X R: **RIE THOMSEN, RANDI SKOVHUS OG RITA BUHL**

Rie Thomsen: Forskningsenheden i vejledning, DPU, Aarhus Universitet, professor, Ph.d. i karrierevejledning.

Randi Boelskifte Skovhus: Center for Livslang Læring og Program for karrierevejledning, VIA. Ph.d. i karrierevejledning.

Rita Buhl: Lektor på VIA, underviser på Diplomuddannelsen i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning.

Hvor der er liv, er der håb

Håb er nært knyttet til menneskets potentiale for livsmestring og til vores eksistens. For vejledere, som i den daglige praksis både møder håbløshed og fortvivlede, kan bogen "Hvor der er håb" være en nyttig kilde til refleksion og erkendelse

De fleste kender talemåden: 'Hvor der er liv, er der håb'. Men hvad sker der, hvis vi vender den om? Hvad undersøger vi, hvis vi spørger til hvad der er, hvor der er håb? Det gør denne publikation – og lad os bare sige det som det er – vi er af mange grunde begejstret over den.

I dagligdagen er de fleste ikke syn-derligt mystificeret over at møde udtalelser om håb om dette eller hint. Vi beder ikke om uddybning eller forklaring, når vi hører sætninger hvori ordet håb indgår. Vi oplever umiddelbart en forståelse, uanset om det drejer sig om håb om små dagligdags ting, vi gerne vil have til at ske, eller om det er knyttet til store og alvorlige begivenheder som sygdom og livsmuligheder. Men samtidig har mange mennesker - måske særligt professionelle vejledere - også en oplevelse af, at håb er komplekst og ikke så entydigt endda, ikke så enkelt at forstå, som vi i det daglige synes at møde begrebet om håb med?

'Hvor der er håb' tager livtag med at nuancere og udfolde dels det umiddelbart selvfølgelig og dels det, der alli-

gevel ikke synes helt så selvfølgelig og enkelt. Vi får bud på, hvordan vi dels teoretisk og dels praktisk kan forstå håb og ikke mindst, hvordan håb kan styrke hjælpeprofessionerne i vores samfund. Og det gøres forbilledligt ved at lade et psykologisk, et eksistens-filosofisk og et kritisk sociologisk blik lyse på håbs-begrebet og -praksis. Bogen struktureres således i en introduktion, en del 1 om håb og livsmestring, en del 2 om håb og eksistens, en del 3 om håb og professioner – det kritiske håb og endelig en afslutning.

Et menneskeligt potentiale

Del 1, som er den psykologiske belysning af håb underbygges af tre store teoretikere. Udviklingspsykologen Erik H. Erikson, som anskuer håbet som en psykisk kapacitet, der kan stå mennesket bi i de tillidskriser livet byder på. Forbindelsen mellem håb og tillid bliver hos Erikson en handlemulighed i den professionelle praksis. Et mål- og handlingsorienteret positivt psykologisk blik repræsenteret ved den amerikanske psykolog Charles R. Sny-

der fremskriver et begreb om håb som mestring – noget mennesket kan træne og udvikle som en særlig kompetence, og som den professionelle derfor også vil kunne understøtte.

I forlængelse heraf lader forfatterne den norske filosof Nina Karin Monsen runde første del af med bl.a. sit begreb om positivitetstænkning. Her er fokus på et særligt menneskeligt potentiale, nemlig det 'at blive en person', der er i stand til at flytte sine mørke tanker og aktivt og bevidst arbejde på, at lade det gode få forrang. 'En person' er ikke noget mennesket er, men noget det bliver gennem sine erfaringer og sin positivitetstænkning, hvoraf håbet bliver en logisk følge. Mennesket skal så at sige træffe et aktivt valg og tænke kontra i forhold til de erfaringer, som ikke synes konstruktive.

Det er en stor kvalitet ved bogen, at læseren præsenteres for forfatternes kritiske blikke på de valgte teoretikere, men med stor respekt for den pågældende teoretikers grundantagelser og ståsteder. Afsnittet rundes af med praksisrefleksioner, der går på tværs af de præsenterede teorier.

Anmeldelse af Vibeke Graven og Jan Brødsløv Olsen 2020: Hvor der er håb. Fra teori til sundhedsfaglig praksis. Samfundslitteratur

Håb og eksistens

I del 2, som er den eksistensfilosofiske, bliver vi præsenteret for Gabriel Marcel, Viggo Mortensen og K.E. Løgstrup og deres måde at kæde håb og eksistens sammen. Fra Marcel hører vi om håb og væren og hans skelnen mellem det at 'håbe at' og 'at håbe', hvor det første kan sidestilles med det konkrete, fremtidsrettede håb på noget bestemt. Det sidste derimod henviser til en langt mere vidtrækkende og eksistentiel betydning. 'At håbe' eller at være håbefuld konstituerer håbet som "vores 'svar' på den menneskelige tilværelse".

'At håbe' giver os mulighed for at leve livet i et håbefuldt lys ikke at forveksle med ren optimisme. Forskellen beskrives som optimisten, der henter håb fra en psykisk kapacitet, hvor den håbefulde modtager håb fra det levede liv. Marcells håbs-begreb sammenstilles med frihed, tid, relation og fortvivelse.

Viggo Mortensen føjer et religiøst begreb om håb til – det absolutte håb. Dette kan ikke skuffes, fordi det ikke retter sig mod noget bestemt i verden, men viser sig i andre livsfænomener, så som tålmodighed, frihed og overvindelse. Endelig tilføjes Løgstrups skabelsesteologiske grundtanke om håbet som en suveræn livsytring. På samme måde som tillid, kærlighed og talens åbenhed er håbet en livsytring givet

med den menneskelige eksistens. Det er disse universelle følelser, der stiller os åbne for tilværelsens grundvilkår, som ikke er den enkeltes, men er fælles erfaringer, fordi vi er mennesker. De udgør en resonans for vores stemning/stemthed og ved at lære livsytringerne at kende, kommer vi tættere på det, håbet er udtryk for – en evighedsdimension givet med skabelsen. Håbet udgør således også en overgivelse til det, vi ikke har magt over. Også del 2 afrundes med praksisrefleksioner og her oplagt bl.a. om forholdet mellem tro og håb.

Et kritisk perspektiv

I del 3 bevæger forfatterne sig over i et sociologisk blik, som vil argumentere for, at håb også handler om i en samfundsmæssig og professionel kontekst at ville og kunne forandre en fælles virkelighed. Del 3 udgør med dette afsæt et kritisk teoretisk perspektiv på håb. Forfatterne har valgt at lade den tyske sociolog Ernst Bloch og den polsk-engelske sociolog Zygmunt Baumann stemme tale og de to suppleres af bl.a. Rasmus Willig. Sidstnævnte fordi Willig har beskæftiget sig med kritikens trange kår i den offentlige sektor i en neoliberal tid. Da kritik netop er grundlaget for eller motor for forandringer hen mod et bedre samfund og dermed grundlaget for det kritiske håb, argumenteres der for, at dette håb er under pres.

Presset består i en bureaukratisering og kategorisering, der omdanner velfærdsarbejdet med blik for individer med individuelle behov til procedure og effektivering af regler der afgør og omgør individer til 'omsorgsobjekter'. Med Bauman forklares denne bevægelse med markedsstyring og globalisering, som har som konsekvens, at utopierne har ændret sig og vi er vidne til en individualisering, som står i vejen for den fælles utopi. Forfatterne kommer dog alligevel frem til et håb for det kritiske håb, der bygger på at det altid vil være muligt at bevæge en samfundsorden – "at sætte fantasien i bevægelse, inspirere til tænkning og

anspore til samtale". Dette kræver blot, at professionerne skaber rum for og mod til kritisk refleksion i egen praksis.

I afslutningen taler Graven og Olsen for, at vi forener de to håbs-opfattelser: at håbet er skabt forud for vores egen indsats og at håbet er et resultat af menneskets indsats. Hvis vi gør det, har vi to forskellige dimensioner af håb, som dels er dagligdagens konkrete og fremtidsrettede håb og dels et værenshåb som et dybereliggende eksistentielt håb. Denne tænkning vil give plads til at vi som mennesker kan være både modtagende og indgribende overfor tilværelsen.

Håb og håbløshed

Som titlen antyder, er bogen skrevet ind i den sundhedsfaglige verden, men den har helt bestemt også noget at byde på i vejledningssammenhæng. Vejledere mødes dagligt med håbløshed og fortvivelse – egentlig ikke kun hos de vejlede, til tider også i professionen og hos den enkelte praktiker. Og i en mål- og handlingsorienteret verden kan det til tider være svært at nå at være i resonans med en livsytring som håb, end-sige nå at forholde sig til, hvad håb er for et fænomen. I hvert fald synes vi, at denne bog fortjener at blive læst af folk, som på den ene eller anden måde beskæftiger sig med vejledning, hvad enten det er som praktiker, studerende, forsker, underviser eller policy.

Vi har alle tre i foråret 2020, som på mange måder har været en ualmindelig kontekst og for mange været en oplevelse af håbløshed og fortvivelse, bidraget med et lille videoklip til en temadag i KL's regi om vejledningens fremtid, hvor vi har givet hver sit bud på at fuldføre sætningen: I den bedste af alle verdener kan vejledning... (<https://youtu.be/eTaXP6IHjw>).

Noget af det vi på hver vores måde siger i den forbindelse kunne meget vel handle om et håb for og med vejledningen i Danmark, som en stadig bevægelse hen imod et bedre fællesskab for den enkelte at være en del af – et kritisk håb med begge de to dimensioner 'at håbe' og 'håbe at'. <

TEKST //

INGER-LISE LUND PETERSEN,

 MEDLEM AF BESTYRELSEN I DANMARKS VEJLEDERFORENING OG
 LEKTOR PÅ KØBENHAVNS PROFESSIONSHØJSKOLE

Eksistentiel vejledning for seniorer i overgangen til pensionisttilværelsen

En af mærkesagerne for Danmarks Vejlederforening handler om livslang vejledning. Vi mener, der er brug for vejledning hele livet, som et værktøj til at fremme social lighed og social inklusion og at denne mulighed ikke eksisterer i Danmark aktuelt.

Seniorer i transitionen fra erhvervsaktiv til pensionist befinder sig i en tilstand, der kan karakteriseres som *Betwixt and between*, som står for "neither one thing nor the other". Den enkelte senior kan opleve at være til stede mellem to tilstande, hvor man ikke er fuldstændigt medlem af et fællesskab, men befinder sig i en mellemposition, som non-being uden anseelse eller kulturel værdi.

Der hersker politisk en forestilling om uproblematisk overgange, som bygger på linearitet og normalbiografi. Men transitioner generelt er kendetegnet af at være udfordrende, da de oftest er præget af store livsforandringer og måske især, når man går fra at være erhvervsaktiv til pensionist. Der er brug for vejledning i forbindelse med transitioner.

Med afsæt i etnologen Arnold van Genneps "The rites of passage" beskriver antropologen Victor Turner overgangsritualet, som bestående af tre faser: 1. Separationen, hvor individet forlader sin tidligere position og status, 2. Liminaliteten (transitionen), hvor individet befinder sig i et socialt limbo, som er kendetegnet af uklarhed og 3. Integrationen, hvor individet indtræder i en ny social position.

Overgangen fra erhvervsaktiv til pensionist kan ses i lyset af disse tre faser og vejledningsfagligt som en ramme for de udfordringer og barrierer, der skal arbejdes med.

Foreningen Velliv har med en bevilling støttet et projekt,

der skal undersøge om eksistentiel vejledning for seniorer i overgangen til pensionisttilværelsen kan fremme opdagelsen af ny mening i livet. Københavns Professionshøjskole skal i samarbejde med Ældre Sagen og Conservatoire national des arts et métiers, Paris, undersøge om eksistentielle gruppesamtaler for seniorer i overgangen til pensionisttilværelsen

kan facilitere opdagelsen af ny mening i livet samt tilegnelsen af handlekraft i forhold til at kunne række ud efter meningsfuldt samvær med andre.

Transitionen fra erhvervsaktiv til pensionist kan være udfordrende og opleves som et identitetstab. Den enkelte stiller sig spørgsmål så som: Hvem er jeg, når jeg ikke længere er en del af en arbejdsplads? Hvem skal udgøre mit social netværk? Hvad har værdi i mit liv, når jeg ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet?

50.000 mennesker i Danmark over 65 føler sig ensomme. Ensomhed skader

både det psykiske og fysiske helbred. Især ugifte og fraskilte mænd har færre sociale kontakter og dermed lavere livskvalitet efter overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet. Dertil peges der i de seneste undersøgelser på, at ældre med dårligt helbred samt økonomisk dårligt stillede ældre, har markant lavere livskvalitet.

Der som vi gerne vil fremme social lighed og social inklusion, må der sættes skub i den livslange vejledning.

>> Kan eksistentiel vejledning skabe mening i livet for pensionister?

Kilder:

VIVE, 2020. Overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet. Sundhedsstyrelsen.
 Gennep, A. van. (1977). The rites of passage. London: Routledge and Kegan Paul.
 Turner, V.W. (1972). *Betwixt and Between: The Liminal Period in Rites de Passage*.
 Reader in Comparative Religion: An Anthropological Approach, 338-347).

DET ER GODT AT VÆRE I TVIVL

friefagskoler.dk
Faglighed i praksis

Frie Fagskoler er erhvervsrettede og virkelighedsnære kostskoler for unge med praktiskfaglige interesser.

PRØV FØR DU VÆLGER

Eleven kan vælge en af følgende faglinjer på forskellige niveauer: Håndværk • Gamedesign • Design • Sundhed, omsorg, pædagogik • Event • Turisme • Gastronomi • Hest • Landbrug

Erhvervslinje

Når en praktikplads og faglig interesse er vigtig for at komme i mål og videre på EUD eller EUX

10. klasse

Når der lige behøves et boost i en anderledes praktisk og kreativ 10. klasse inden gymnasiet eller en erhvervsuddannelse/EUX

Akademilinjje

Når et fag skal nørdes igennem på højt niveau og i mange timer – og at bestå en optagelsesprøve er næste trin mod uddannelse

Joblinje

Når der er særlige behov, som skal tilgodeses, og målet er at blive klar til et ufaglært job

Mulighed for mentorordning fra 16 år og enkeltfag i dansk og matematik

